

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ УКРАЇНИ

підготовки бакалавра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ УКРАЇНИ підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Аналітична економіка

Розробник: Сур'як А. В., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу., к.е.н.

Погоджено:

Гарант ОП Аналітична економіка



Алла СУР'ЯК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:



Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка Аналітична економіка Перший (бакалаврський) рівень	Нормативний
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 3-й
		Семестр – 5-ий
		Лекції – 26 год.
		Практичні – 28 год.
		Самостійна робота – 86 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Сур'як Алла Володимирівна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

Контактна інформація викладача:

Телефон 066775 91 78

Електронна пошта: surjak.alla@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація.

Освітній компонент «Історія економічної думки України» належить до освітніх компонентів вільного вибору який спрямований на формування у здобувачів освіти системи компетентностей щодо розуміння та використання знань з історії економічної думки України для сучасної поведінки всіх суб'єктів економіки їх господарювання та стратегій та для використання у практиці суб'єктів ринку.

2. Пререквізити. Постреквізити.

Пререквізити: вивчення освітнього компонента ґрунтується на знаннях та навичках сформованих освітніми компонентами «Теорія економічної науки». «Мікроекономіка». «Макроекономіка».

Постреквізити: «Інституційна економіка », «Державне регулювання економіки»

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента – Мета вивчення вибіркового освітнього компонента «Історія економічної думки України» є пізнання особливостей господарського розвитку на землях України, що входили до різних держав; висвітлення здобутків української економічної думки, її внеску в світову економічну науку.

Завдання освітнього компонента забезпечення системи знань здобувачів освіти на основі поглибленого вивчення історії економічної думки України, аналізу процесу формування та теоретичного аналізу через визначення ролі та місця української економічної думки у світовому процесі розвитку економічної теорії; впливу економічної думки на формування та розвиток економічних ідей західних шкіл; внесок українських мислителів у світову економічну думку; для практичного використання висновків та рекомендацій українських економістів минулого для розв'язання конкретних проблем сучасної господарської практики України.

4. Результати навчання (компетентності).

Згідно з освітньо-професійною програмою здобувачі освіти в результаті вивчення освітнього компонента «Історія економічної думки України» набудуть таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Особливості формування та розвитку економічної думки						
Тема 1. Предмет і метод дисципліни „Історія економічної думки України”.	5	1	2	2	–	ДП, Т / 2
Тема 2 Економічна думка Київської Русі.	5	1	2	2	–	ПЗ, Т / 2

Тема 3. Особливості формування та розвитку економічної думки періоду. відродження та реформації	10	2	2	6	–	ПЗ, Т / 4
Тема 4 Економічна думка в козацько-гетьманську добу (XVII-XVIII ст.).	10	2	2	6	–	ПЗ, Т / 4
Тема 5. Криза феодально-кріпосницької системи господарства та розвиток ринкових відносин у XIX ст.	12	2	2	6	2	ПЗ, Т / 4
Тема 6. Економічна думка пореформеного періоду. Основні наукові школи.	12	2	2	6	2	ПЗ, Т / 4
Тема 7. Наукові школи економічної думки України: особливості формування та розвитку.	14	2	4	6	2	ПЗ, Т / 4
Підсумкова контрольна робота №1	2	х	2	х	х	25
1	2	3	4	5	6	7
Разом за модулем 1	70	12	18	34	6	49
Змістовий модуль 2 Школи економічної думки України: особливості формування						
Тема 8. Розвиток ринкової економіки та економічної думки наприкінці XIX – початку XX ст.	9	2	1	6	–	ПЗ, Т / 4
Тема 9. Особливості розвитку економічної думки наприкінці XIX – початку XX ст.	11	4	1	6	–	ПЗ, Т / 4
Тема 10. Внесок українських економістів (др. пол. XIX - поч. XX ст.) у розвиток світової економічної думки	14	2	2	8	2	ПЗ, Т / 2
Тема 11. Теоретичне обґрунтування розвитку економіки та проблеми розвитку економічної думки. у XX ст.	10	2	2	6	–	ПЗ, Т / 2
Тема 12. Економіка та економічна думка незалежної України.	12	4	2	6	–	ПЗ, Т / 4
Підсумкова контрольна робота №2	4	х	2	х	2	25
Разом за модулем 2	60	14	10	32	4	41
Індивідуальне самостійне завдання	20	х	х	20	–	10
Всього годин / Балів	150	26	28	86	10	100

Форма контролю*: ДП – дискусійні питання; Т – тестування; ПЗ – виконання практичних завдань; ПКР – підсумкова контрольна робота

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота з освітнього компонента ««Історія економічної думки України»» передбачає: підготовку до практичних занять відповідно до плану та графіку виконання завдань; оформлення результатів практичних завдань відповідно до плану самостійної роботи; підготовку до усіх видів контролю, зокрема написання поточних контрольних робіт та оцінювання рівня та вчасності виконання завдань. Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані; не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента.

IV. Політика оцінювання

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриті у [Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти ВНУ імені Лесі Українки](#).

Політика викладача щодо здобувача освіти ґрунтується на засадах ефективної співпраці. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом, заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) навчання може відбуватись в онлайн формі з використанням системи Moodle, Office 365 (Teams) за погодженням із керівником курсу.

Під час вивчення ОК при поточному контролі оцінюванню підлягають результати навчання, що виявляються через продемонстровані здобувачем знання та набуті уміння й навички, а саме:

- за роботу на практичних заняттях;
- за виконання підсумкових контрольних робіт;
- за виконання завдання самостійної роботи.

Під час проведення підсумкових контрольних робіт передбачене оцінювання результатів навчання, які здобувач набув після опанування навчального матеріалу змістового модуля. Передбачено 2 підсумкові контрольні роботи, які можуть проводитися у формі:

- письмового тестування та розв'язування практичних завдань;
- комп'ютерного тестування (з використанням платформи Moodle).

Підсумкові контрольні роботи можуть бути проведені в синхронному режимі (як аудиторна контрольна робота) або асинхронному режимі (наприклад, засобами платформи Moodle).

Викладач завчасно інформує здобувачів про терміни проведення, зміст та форму підсумкових контрольних робіт.

Політика викладача щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки на основі [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі українки](#).

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час поновлення здобувача освіти на навчання до ВНУ імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»; за результатами навчання, здобутими з використанням елементів дуальної освіти; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або ОПП.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті,

визнаються шляхом валідації.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК.

Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги, майстер-класи, наукові публікації, науково-дослідна робота, робота у наукових гуртках, індивідуальні завдання, що поглиблюють навчальний матеріал освітнього компоненти, навчання на таких платформах як: Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших) в обсязі, що загалом не перевищує 10% від загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На бакалаврському рівні це не більше ніж 6 кредитів.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передусє семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час виконання практичних завдань, індивідуальної самостійної роботи студента, заборонені.

Вимоги до академічної доброчесності визначаються [Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни виконання практичних робіт, самостійної роботи викладач повідомляє на перших заняттях або прописує на інтернет-платформі курсу. Письмові роботи, які виконуватимуться з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Терміни ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Підсумковий контроль

Форма підсумкового семестрового контролю – залік.

Семестровий залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав види навчальної роботи, запропоновані викладачем. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Залік під час ліквідації академічної заборгованості викладач виставляє за результатами виконання завдань в письмовій формі (максимум 100 балів, з них 20 балів за кожне з двох теоретичних питань та 20 балів за розв'язання кожного з трьох практичних завдань).

Перелік теоретичних питань до заліку:

1. Законодавчі акти України-Русі (Київської Русі), як пам'ятки економічної думки.
2. Економічні питання в міждержавних договорах Козацької держави та гетьманських «статтях» другої половини XVII ст.
3. Вирішення економічних питань в універсалах українських гетьманів вказаного

періоду. Соціально-економічні мотиви «Літопису Самовидця». Літописи Г.Грабянки та С.Величка, як вираз прагнень козацької старшини та українського шляхетства.

4. Соціально-економічні погляди Ф.Прокоповича та його концепція «загального добробуту».

5. Відбиття напрямків економічної думки на Україні в матеріалах Комісії з укладання нового Соборного уложення 1767-1768 рр.

6. Економічна та просвітницькі погляди Я. Козельського. С.Десницький та його внесок у розвиток європейської економічної науки.

7. Соціально-економічні та політичні погляди Г.Сковороди.

8. «Торчинський маніфест» та «універсал до селян» – пам'ятки антифеодальної літератури XVIII ст.

9. Суспільно-політичні та економічні погляди М.Костомарова, П.Куліша, Т.Шевченка та інших учасників Кирило-Мефодіївського братства.

10. Пропозиції щодо реформування феодально-кріпосницького господарства та інші економічна питання в працях В. Каразіна.

11. Представники напрямку фізіократів в українській економічній думці першої половини XIX ст.

12. Розвиток статистики в Наддніпрянській Україні. Економічні погляди А.Скальковського, Г.Галагана, М.Арандаренка та ін.

13. Визначний український економіст статистик та соціолог Д. Журавський.

14. Зародження політекономії як університетської науки (праці М.Вольського, Т.Степенова, Г.Цехановецького та ін.).

15. Соціальні та економічна питання на сторінках журналу "Основа" 1861-1862 рр.

16. Суспільно-економічна погляди громадівців (праці О.Кістяківського, В.Антоновича,

17. П.Житецького та ін.). Погляди революційної та радикальної демократії. Поширення

18. соціалістичних ідей. Економічні праці С.Подолінського та М.Зібера.

19. Суспільно-політичні погляди М.Драгоманова та їх вплив на подальший розвиток української соціальнополітичної думки.

20. Видатні українські економісти середини XIX ст. І.Вернадський та М.Бунге.

21. Київська "психологічна школа" в політекономії.

22. Створення інших економічних шкіл та напрямків в Україні. Суспільно-політична думка Західної України (погляди В.Навроцького, О.Терлецького, М.Павлика та ін.).

23. Економічна та соціальна концепція Ю.Бачинського.

24. Соціально-економічні погляди І.Франка.

25. Соціальні та економічні питання в програмах українських політичних партій кінця XIX – початку XX ст.

26. Погляди М.Міхновського, Б.Грінченко, В.Винниченка та ін.

27. Соціально-економічні погляди М.Грушевського.

28. Визначний внесок у вітчизняну економічну науку М.Туган-Барановського.

29. Розробка М.Туган-Барановським теоретичних проблем монетаризму, теорії криз та розвитку кооперації.

30. Діяльність відомих економістів початку XX ст. (В.Железнова, Р.Орженцького, Д.Піхно та ін.).

31. Світове господарство та основні напрямки економічної думки України на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.).

32. Економічний розвиток України в умовах командно-адміністративної економічної системи та його трактування в економічній думці.

33. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.).

34. Сучасні економічні теорії економічної думки України та тенденції розвитку світової економіки
35. Економічна думка Русі-України
36. Економічна думка України козацької доби (друга половина XVII – XVIII ст.)
37. Економіка думка України в першій половині XIX ст. Зародження та розвиток вітчизняної економічної науки
38. Економічна думка України другої половини XIX –початку XX ст. особливості формування та розвитку.
39. Економічна думка України в першій половині XIX ст. Зародження та розвиток вітчизняної економічної науки.
40. Предмет та методи вивчення історії економічної думки та сучасна практика господарювання

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. Рекомендована література

1. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В.М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А.Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]. НАН України. Інститут історії України. К.: Ніка-Центр, 2019. Т. 2. 608 с.
2. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
3. Історія економіки та економічної думки: підручник / за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 791 с.
4. Історія економічної думки України: Навч. посібник. К., 2020.
5. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посібник / Н. М. Краус. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
6. Тимочко Н.О. Економічна історія України. К, 2021.
7. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства: За ред. Б.Д. Лановика. К., 2019.
8. Ходзінський К.Г., Мазурок П.П. Економічна історія України та провідних країн світу: Навч. посібник. Львів, 2006.

9. Юхименко П.І., Леоненко П.М., Ільєнко А.А. Економічна історія: Навч. посіб. Біла Церква, 2002.

10. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки [Текст]: Навч. посіб. / В. П.Якобчук, Ю. В. Богоявленська, С. В. Тищенко. К 2017. 476с.

Інтернет-ресурси

1. Національна бібліотека України імені Вернадського, URL:<http://www.nbuv.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
3. Урядовий портал URL:: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Українські підручники он-лайн URL: <http://pidruchniki.ws/#>.
5. Державний комітет з статистики України URL:: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Міністерство економіки URL:: <http://www.me.gov.ua>
7. Лига- Бизнес Информ URL:: <http://www.liga.net.com.ua>
8. Національний інститут стратегічних досліджень URL:: <http://www.niss.gov.ua> –
9. Центр перспективних соціальних досліджень URL:: <http://www.cpsr.org.ua> –
10. Human development report URL:: <http://www.hdr.undp.org>